

INFO TIIDK INFO-TIIRK INFO-TÜRK

bulletin mensuel • monthly bulletin • maandelijks bulletin

85

85STE JAAR • UITGEVER: TURKS COLLECTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING • INFO-TURK - 13/2, Ch. MAURICE WISERPLEIN - 1040 BRUSSEL • TEL: (32-2) 230 34 72 • JAAR-ABONNEMENT: 500 BF • PCR: 000-1168701-45 • ISSN 0770-9161

8. YEAR ANNEE JAAR JAHR

(Le Drapeau Rouge, 5/11/1983)

7/11/83

VERKIEZINGEN VAN 6 NOVEMBER
een kaakslag voor de militairen

(Blz 2)

TURKSE REPUBLIEK OP CYPRUS
**een voldongen fe
van de militaire
om het gezicht niet te verliezen**

REYHOND 08/02/1983

(Tribune de Genève, 8/11/1983)

(Blz 4)

Het resultaat van de stemming door het Turkse volk van 6 november jl., vertolkte niet zijn vertrouwen in één van de drie geprivilegieerde partijen, maar was bedoeld als kaakslag voor de persoon van generaal Evren. Hoewel de junta, die sinds de coup van 12 september 1980 aan de macht is, van zijn stuk gebracht werd doordat de kiezers weigerden te stemmen voor zijn favoriete partij die door een andere generaal aangevoerd werd, is de grote overwinnaar het IMF, dat de partij die aangevoerd werd door zijn bondgenoot in Turkije, steunde.

Volgens de officiële resultaten die door de Hoge Verkiezingsraad bekend gemaakt werden, gingen 18.214.014 personen naar de stembus, dit is 92,27 pc van het totaal aantal geregistreerde kiezers. 885.369 van de stemmen of 4,86 pc, werden ongeldig verklaard, wat maakt dat 95,14 pc van de deelnemers voor 1 van de 3 aan de strijd deelnemende partijen stemde.

Partij	stemmen	p.c.	zetels	p.c.
Partij van het Moederland (Ana-P)	7.823.827	45,15	211	52,75
Volkspartij (HP)	5.277.698	30,46	117	29,25
Partij van nationalistische Democratie (MDP)	4.032.046	23,27	71	17,75
Onafhankelijken	195.164	1,12	-	---
Vakant	---	---	1	0,25
TOTAAL	17.328.735	100	400	100

De kiezers verwierpen niet alleen de MDP, die gesteund werd door de militairen, ze elimineerden tevens 3 van de 7 ministers van de huidige regering die op de lijst van de MPD stonden.

Zoals we signaleerden in het vorig *Bulletin*, schatten waarnemers dat de kiezers op de verkiezingsparodie zouden reageren door te weigeren naar de stembus te gaan, of indien ze daartoe gedwongen werden, door ongeldig te stemmen. De Partij van de Juiste Weg (DYP) en de Partij van de Sociaal-demokratie (SDP), die een grotere aanhang onder het volk hadden dan de 3 regeringspartijen, maar die niet aan de strijd mochten deelnemen, lanceerden wat hen betreft een boycot-campagne.

Twee dagen voor de verkiezingen echter gaf een zware vergissing van generaal Evren de kiezers de gelegenheid hun afkeur voor de militairen te tonen.

De opiniepeilingen van bepaalde dagbladen wazen uit dat, hoewel 40 pc van de ondervraagde personen verklaarde nog geen beslissing genomen te hebben, de anderen de partij van Ozal verkozen boven deze van Sunalp. De verkiezingsbijeenkomsten van Ozal hadden trouwens veel meer succes dan deze van Sunalp.

Tijdens de debatten en toespraken op TV sloeg Ozal een beter figuur dan Sunalp.

Daarop, overtuigd dat hij nog steeds "populair" was, verscheen Evren op het scherm. In een nauwelijks bedekte oproep vroeg hij de kiezers de MDP te steunen en niet te stemmen voor de Ana-P.

Een jaar geleden stemde meer dan 90 pc van het publiek, omdat er geen alternatief was en onder druk van de intimidatie, ten gunste van de verkiezing van generaal Evren tot "President van de Republiek", en zei "ja" tegen de grondwet die deze laatste nieuwe uitgebreide bevoegdheden toekende. Deze verkiezing werd door de officiële pers van Turkije, en zelfs in de wereldpers, geïnterpreteerd als een teken van diepe

genegenheid voor de "man die het land bevrijd had van de golf van terrorisme".

Een jaar later valt dit beeld aan scherven.

De boycot van de verkiezingen was gevaarlijk. Generaal Evren verklaarde dat wie niet ging stemmen een verrader was. Het ministerie van Binnenlandse Zaken maakte bekend dat degenen die propaganda maakten voor de boycot, vervolgd zouden worden. Veel personen werden gearresteerd toen ze pamfletten die tot boycot aanspoorden, verdeelden. De militaire regering verbood de introductie in Turkije van 204 dagbladen en periodieken die in het buitenland gedrukt worden en die het volk opriepen de verkiezingen te boycotten.

In plaats van de kans te lopen als verrader beschouwd te worden, en bijgevolg gearresteerd te worden, verkoos de kiezer de generaals heel duidelijk om de oren te slaan, door de keuze van de militairen te verwerpen.

Zoals *The Guardian* onderstreepte is er geen spoor van twijfel dat het aan de militairen te danken is dat Ozal mee in het strijdperk mocht treden. Door alle rechtse partijen te verbieden, inclusief deze die banden hadden met Demirel, die premier was ten tijde van de coup, effenden ze de weg voor Ozal, hem zo toelatend de meeste conservatieve stemmen van Turkije voor zich te winnen. Indien zijn rivaal, de Partij van de Juiste Weg, had mogen deelnemen, had de partij van Ozal misschien tevreden moeten zijn met een bijrol. Maar door de afwezigheid van een aanvaardbaar alternatief hebben de conservatieve kiezers, en bepaalde centristische of linkse kiezers, gedacht dat stemmen voor de partij van Ozal neerkwam op stemmen ten gunste van de politieke suprematie van het burgerregime.

Zo moest de MDP de rekening van 3 jaar repressie en onpopulaire economische maatregelen betalen.

Het meest tegenstrijdig aspect van de resultaten is het feit dat het de overwinnaar is die in werkelijkheid de belangrijkste auteur en aanbeveler is van de onpopulaire economische maatregelen die opgedrongen werden door het Internationaal Monetair Fonds.

De dag na de coup publiceerde de *Financial Times* volgende commentaar: "De onderhandelingen met het IMF en met de Wereldbank werden gevoerd door enkele adviseurs van Demirel, en vooral door Turgut Ozal, de vice-secrataris van het Cabinet van de premier. Het lot van Ozal zal symptomatisch zijn voor de toekomst van de relaties van Turkije met het IMF en de Wereldbank." (Info Türk, *Militaristische Democratie in Turkije*, oktober 1983.)

Hoewel Ozal gedwongen was ontslag te nemen als vice-premier toen het schandaal van het bankroet van de makelaars losbarstte, was dit tevens de gelegenheid voor financieringsmilieus die op zoek waren naar een burger-personaliteit om hun belangen te vertegenwoordigen in geval van "herstel van het parlementair regime". Onmiddellijk na zijn ontslag verklaarde Ozal dat hij van plan was een politieke partij te vormen die in staat zou zijn "het land terug te brengen naar een burgerregime. Het feit dat de vroegere leiders van de conservatieve partij verbod kregen om aan politiek te doen, had precies tot gevolg dat Ozal zijn opdracht kon vervullen. Hoewel de militairen deze opdracht liever toevertrouwd hadden aan een ex-generaal, Turgut Sunalp, verplichtten de internationale financieringsmilieus de militairen om Ozal te laten deelnemen aan de algemene verkiezingen. Het is duidelijk dat Ozal er beter dan Sunalp in slaagde een jonge en goede brain trust bijeen te krijgen, die het vertrouwen van de zakenmilieus geniet.

Volgens een onderzoek, gepubliceerd door *Milliyet* van 25 november 1983 is de gemiddelde leeftijd van de pas verkozen afgevaardigden van de Ana-P, 45 jaar.

Van de 211 afgevaardigden hebben er 187 minstens een universitair diploma. Ingedeeld volgens beroep ziet het er als volgt uit: 50 architecten en ingenieurs, 45 advocaten, 40 economen, 15 dokters, 8 leraars, 5 apothekers, 12 zakenlui, 4 religieuze dignitarissen, 2 landbouwers en 1 journalist.

Doordat zijn persoonlijke opinies kort bij deze van de ontbonden fundamentalistische MSP liggen, waarvan zijn broer één van de toekomstige leiders was, genoot Ozal tevens de indirecte solidariteit en hulp van de muzulmaanse olie-producerende landen.

Tijdens de 2 maanden van de verkiezingscampagne besteden de 2 rechtse partijen enorme sommen voor hun propaganda "op zijn amerikaans": de Volkspartij van centrum-links gooide er 26 miljoen TL tegen aan, de MDP 246 miljoen TL en de Ana-P 238 miljoen TL. Cumhuriyet bracht aan het licht dat de Ana-P tijdens de laatste week voor de verkiezingen 47 miljoen TL inzamelde, de bronnen daarvan zijn nog niet bekend.

Er bestaat niet de minste twijfel dat de resultaten van de verkiezingen een onverwachte tegenslag waren voor de militairen, en dan vooral voor het persoonlijk prestige van Generaal Evren. Zoals de *Wall Street Journal* van 9 november echter beklemtoonde, "mogen de militairen zich feliciteren met de verkiezing van een regering die de absolute meerderheid heeft in het parlement, zelfs wanneer het niet de regering van hun keuze is." En "als vice-premier en chef van de economie tot in de helft van verleden jaar, werkte hij (Ozal) steeds in goede verstandhouding met zijn chefs".

Om de militairen gerust te stellen haastte Ozal zich de olijftak te reiken aan de generaals die zijn nederlaag gewenst hadden. In zijn 1ste verklaring na de verkiezingen zei hij: "Ik dank de Strijdkrachten en de NVR voor de inspanningen om de orde in het land te verzekeren en om de democratie te herstellen." Daarop ontving Evren, die vanaf het ogenblik dat de uitslag bekend was, koortsachtig vergaderde met de andere militaire chefs, Ozal op het presidentieel paleis en preciseerde hij dat de Moederland Partij uitgenodigd zou worden om een regering te vormen.

Dit was de compromis-formule tussen de 2 vleugels - de militaire en de civiele - van de bewindskrings van Turkije, dit tot opluchting van de turkse zakenlui en van de internationale financiële instellingen.

Wat in feite ook de resultaten van de verkiezingen zijn, de militairen zullen het land blijven besturen voor een nieuwe periode van tenminste 5 jaar. Volgens de turkse grondwet zal Evren, in zijn functie van President van de Republiek, het vetorecht houden op quasi alle parlementaire activiteiten. Door zijn uitgebreide bevoegdheden (Zie *Militaristische "Demokratie" in Turkije*) zal hij steeds het laatste woord hebben op het gebied van de uitvoerende en de rechterlijke macht. Ozal zal misschien over een zekere vrijheid beschikken voor economische kwesties, ten minste zolang hij trouw de richtlijnen van het IMF zal volgen. Het ligt echter niet in zijn bevoegdheid van premier om het respect voor de mensenrechten en de fundamentele vrijheden te herstellen.

De toekomstige regering van Ozal beschikt echter over een andere mogelijkheid om de weg naar het opnieuw respekteren van de mensenrechten te openen.

De Ana-P en de HP, die de favoriete partij van de militairen overtroffen dankzij de stemmen van hen die niet langer de anti-demokratische praktijken van de militairen steunen, hebben nu een mogelijkheid om de anti-demokratische artikels van de grondwet te wijzigen. Krachtens artikel 175 van de grondwet vereist de adoptie van een voorstel tot amendement een 2/3 meerderheid van het totaal aantal parlementsleden. Het provisorisch artikel 9 bepaalt dat, indien de President van de Republiek het amendement terugzendt

voor uitgebreider onderzoek, het parlement het opnieuw onveranderd mag voorleggen aan de president, indien een meerderheid van 3/4 van de parlementsleden dit wil. Deze meerderheid van 3/4 bestaat nu door de samenstelling van het parlement. Wanneer een amendement aangenomen wordt kan de president het aan een referendum onderwerpen. In het licht van de laatste verkiezingen is het duidelijk dat het kiespubliek dan voor de teksten die de anti-demokratische artikels van de grondwet wijzigen, zal kiezen.

Indien de Ana-P en de HP zich op de politieke scene willen handhaven, zullen ze vroeg of laat verplicht zijn de procedure voor de wijziging van de grondwet aan te vatten. Anders zullen andere politici hen bij de volgende verkiezingen gemakkelijk verdringen.

De militairen zijn zich zeer bewust van dit feit. Teneinde de suprematie van de militairen in de staatszaken - zelfs na de verkiezingen - te verzekeren, trof de junta een reeks maatregelen, zonder de vergadering van het nieuw gekozen parlement af te wachten.

Als "wetgevende macht" verlangde ze de staat van beleg met 4 maanden, ze nam de wet op de pers, op radio en TV en op het Grondwetgevend Hof aan. (Voor meer details: zie *Staatsterreur*)

Als "uitvoerende macht" benoemde de junta personen die haar volledig toegewijd zijn voor de belangrijkste functies, en verlangde ze de aanstelling van de officieren die sleutelposities bekleedden na de staatsgreep, met een jaar.

Wanneer het Bureau van de Grote Nationale Vergadering gevormd zal zijn, zal de 5-ledige junta, de presidentiële raad worden. De junta ging door met het benoemen van officieren voor belangrijke functies op het sekretariaat van de presidentiële raad, die voorgezeten wordt door een ex-commandant van de NAVO.

Toen de wet op de begroting voor 1984 goedgekeurd werd, verhoogde de NVR eveneens de fondsen die aan het presidentieel paleis toegekend worden, van 352 miljoen TL naar 969 miljoen TL.

Het zou kunnen dat de junta, om zijn suprematie te handhaven, zijn toevlucht zal nemen tot bepaalde politieke handelingen. Hoewel de Ana-P en de HP als overwinnaars uit de parlementsverkiezingen kwamen, blijven de Partij van de Juiste Weg (DYP) van Yildirim Avcı en de Partij van de Sociaal-demokratie (SDP), gesticht door Erdal İnönü, de echte partijen van rechts en links in Turkije, ondanks hun uitsluiting.

Vóór de verkiezingen had één van de junteleden een wetsproject voorgesteld teneinde DYP en SDP tevens uit te sluiten voor de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar. Maar n.a.v. het succes van de Ana-P en de HP werd dit project ingetrokken. Daardoor zullen DYP en SDP waarschijnlijk aan die verkiezingen mogen deelnemen. Zo zal de junta zonder uniform de mogelijkheid hebben om het prestige van de pas verkozen politici af te zwakken, en de rol van scheidsrechter te spelen tussen de civiele politici, die verdeeld zullen zijn in 3 rechtse partijen en 2 linkse.

Anderzijds is het een feit dat de toekomstige regering van Ozal een stagnerende economie zal aantreffen. Volgens *Tercüman* bereikt het budgetair deficit dit jaar reeds 150 miljard TL en men schat dat dit in 1984 zal oplopen tot 500 miljard TL. Het jaarlijks inflatiepercentage bereikt bijna 50 percent. Het officieel aantal werklozen ligt rond de 4 miljoen. De buitenlandse schuld van Turkije bereikte 21,5 miljard \$ en de regering zal dit jaar 1,6 miljard \$ moeten terugbetalen; in 1984 2 miljard \$. En de dalende tendens die waargenomen werd op het niveau van exportinkomsten en zendingen van immigranten blijft aanhouden.

Daarbij komt dat Turkije, door de aankoop van 160 F-16 vliegtuigen, over een periode van 10 jaar 4 à 5 miljard dollar moet afbetalen.

Het uitroepen van een "turkse republiek" op Cyprus zorgde voor nog een andere handicap voor de regering Ozal. Want het is die regering die de economische gevolgen zal ondervinden van het diplomatiek isolement dat volgt op deze beslissing, die zonder medeweten van Turgut Ozal genomen werd.

Zo komt het dat het houden van een verkiezingsparodie, na 3 jaar militaire diktatuur, het land geen politieke, economische en sociale stabiliteit brengt, integendeel: Turkije bevindt zich opnieuw in een chaos die teweeggebracht werd door de afschaffing van de democratische instellingen.

Het enige positieve element dat uit het duister te voorschijn komt is het feit dat het volk van Turkije,

ondanks alle obstakels, zijn beslistheid getoond heeft om zich te verzetten tegen een diktatoriaal regime en om terug te keren naar een echte democratie.

In de komende maanden en jaren zal de wereldopinie getuige zijn van een voortdurende strijd die onder verschillende vormen gevoerd zal worden - parlementaire en extra-parlementaire - tussen het volk en de Strijdkrachten. Niemand twijfelt eraan dat deze laatste alles in het werk zullen stellen om een politieke instabiliteit te veroorzaken, teneinde zelf scheidsrechter te kunnen spelen, en indien nodig, opnieuw rechtstreeks tussen te komen in de politieke aangelegenheden, zoals ze deden vóór de militaire staatsgreep van 1980.

DE WERELDPERS OVER DE TURKSE VERKIEZINGEN

"De verkiezingen die in Turkije gehouden werden hebben niets gemeen met verkiezingen zoals ze in de democratische landen gehouden worden... Men kan evengoed zeggen dat die democratie gezeitsbedrog is." (*La Vallonia*, 16.11)

"Het protest van de turken tegen de kazerne-democratie, die de militairen oplegden, kon moeilijker duidelijker zijn... Met formules zoals "Sunalp...Calp...Rap, rap, rap..." spotten de turkse burgers met de manier waarop de partijleiders, die opdracht kregen de regering en de oppositie te vormen, de kadans van de soldaten imiteerden." *Der Spiegel*, 14.11

"Turkije is nog lang geen democratie zoals de Raad van Europa zou willen. En het groot aantal politieke gevangenen, de systematische foltering die door A.I. gemeld wordt, evenals het aan banden leggen van de pers zijn gewoonweg verwerpelijke." *Het Parool*, 8.11

"De kaakslag... Men zou kunnen zeggen dat Evren, door zich rechtstreeks te bemoeien, de kiezers recht in de armen van Ozal gedreven heeft. In de nabije toekomst stelt zich de vraag hoe de generaals uiteindelijk zullen reageren op het verkiezingssucces van Ozal en op de kaakslag die de kiezers hen toebachten." *Rheinische Post*, 8.11

"De resultaten van de verkiezingen bewijzen het: de turken zijn de militairen moe, dit legt uit waarom Sunalp mislukte... Ozal weet heel goed dat hij binnenkort zal moeten regeren, niet tegen de generaals, maar verdraagzaam ten opzichte van hen." *Die Welt*, 8.11

"De verkiezing van Ozal moet ten eerste geïnterpreteerd worden als protest tegen de generaals. De meeste turken zijn tevreden dat het terrorisme geëlimineerd werd, maar in de loop van de laatste maanden hebben ze de censuur en de veto's tegen de nieuwe partijen niet geaccepteerd." *Frankfurter Zeitung*, 8.11

"De turken zelf trekken graag een vergelijking met de periode 1946 tot '50: in het eerste jaar verkiezingen die op grootscheepse intimidatie en fraude berusten - 4 jaar later onder hetzelfde bewind-Inönü eerlijke verkiezingen die hem ten val en de oppositie aan de macht brachten". *NRC Handelsblad*, 4.11

"De ideologie van het bondgenootschap als verdediger van de vrijheid en de mensenrechten wordt door Turkije geweld aangedaan. Ook na de verkiezingen van zondag is het land nog geen democratische staat waar de mensenrechten worden gerespecteerd." *Elseviers Magazine*, 12.11

"Men zegt zelfs dat hij (Ozal) het aan de tussenkomst van de VS te danken heeft dat de generaals hem toestonden deel te nemen aan de strijd. Evren kan

zich wel voor het hoofd slaan toegegeven te hebben: Ozal zou wel eens veld kunnen winnen op de populariteit van de generaal-president." *Libération*, 8.11

"Sunalp was ontegensprekelijk een slecht paard. Maar kunnen we het idee n negeren dat de turken, door zo te stemmen, tevens hun wantrouwen toonden tegenover de politieke opvattingen van het militair regime?" *La Libre Belgique*, 8.11

"Deze verkiezingen zullen zeker niet vlug een liberale democratie tot gevolg hebben. De generaals hebben de grendels verstevigd. Maar ze hebben de ontevredenen (middenklasse, arbeiders, koerden, boeren...) na 3 jaar de gelegenheid gegeven om hun ontevredenheid te betuigen." *Le Figaro*, 8.11

"Juist een jaar nadat ze plebiscliet generaal Evren kozen, hebben de turken, door voor de concurrent van de generaals te stemmen, ongetwijfeld duidelijk willen maken dat het tijd wordt dat het leger opnieuw naar de kazernes gaat." *Le Monde*, 8.11

"De voornaamste verliezers zijn natuurlijk de onbenullige kandidaten van de militairen. Ondanks de verkiezingen en het officieel herstel van het democratisch leven, is de staat van beleg in Turkije nog steeds van kracht." *Le Matin*, 8.11

"Naar het schijnt zou de regering Reagan, de Wereldbank en het IMF, bezorgd om de goede gezondheid van de turkse economie, Ankara aangeraden hebben Ozal in het strijdperk te laten." *Le Soir*, 8.11

"Gezien de 3 pseudo-partijen die zich zondag aan zijn pseudo-verkiezers voorstelden, de 3 enige waren, is het niet serieus om de overwinning van Ozal te interpreteren als een ernstige tegenslag voor de militairen." *Le Drapeau Rouge*, 8.11

"Het is onder de verenigde druk van de Amerikaanse regering, de Wereldbank en het IMF dat Evren en de zijnen Ozal moesten accepteren. De chef van de Partij van het Moederland genoot het vertrouwen van internationale monetaire milieus." *La Cité*, 8.11

"Wat een rare verkiezingen! (...) Vreemd door zijn scenario, zijn acteurs, zijn verloop, laat deze consultatie de essentiële vragen over de komende regering in het duister: een zwaluw maakt de lente niet zegt men, en verkiezingen zijn niet genoeg om een democratie te stichten." *Journal de Genève*, 8.11

"De generaals zullen zorgen voor het handhaven van de publieke orde. Een orde die ze kost wat kost willen behouden, zelfs als de democratie eronder moet lijden." *Quest-France*, 8.11

"Ozal staat in de gunst van de VS,

de conservatieve arabische wereld en de zakenmilieus - economisch gezien een machtige alliantie, maar ideologisch gezien heel bizar. In ieder geval is de tijd waarover Ozal beschikt beperkt. Want in de veronderstelling dat de sociaal-democraten en de Partij van de Juiste Weg mogen deelnemen aan de gemeenteverkiezingen en later aan de parlementsverkiezingen, zou het politiek landschap van Turkije ongetwijfeld kunnen veranderen - waarschijnlijk ten koste van het economisch liberalisme van Ozal." *Süddeutsche Zeitung*, 8.11

"Het is voorlopig een onbewijsbare stelling, maar veel turkse waarnemers sluiten niet uit dat de president een tactisch spelletje speelde. Hij zou van begin af aan rekening gehouden hebben met het falen van zijn kandidaat. Hij zou zich van Ozal hebben gedistancieerd om althans in het buitenland de indruk te wekken dat het om echte verkiezingen ging. Protest of niet, de wettelijke kadens die de militairen de afgelopen jaren geschapen hebben om ook na de installatie van het nieuwe parlement een vinger in de pap te houden, leidt tot de conclusie dat de toekomstige regering onder zware curatele staat. En met de regering het volk." *Volkskrant*, 8.11

"Momenteel heeft de regering van Evren meer geluk dan onze eigen junta had. Turkije kent nu ook zijn "markiezijnisatie". (Markiezijnis: premier van de junta van de griekse kolonels, benoemd in 1973). Maar tegelijkertijd opent deze de weg die het mogelijk maakt de junta te ondernemen." *Eleftherotypia*, 8.11

"In de commentaren werd het verkiezingsresultaat onthaald als een triomf voor de geest van de democratie (...). De aanwijzing die het duidelijkst de middelmatige beoordelingscapaciteit van de militairen reflecteert is het feit dat, ipv Ozal te verwelkomen als een quasi ideale burgerlijke bondgenoot, zij zijn overwinning omzetten in een schaakmat voor henzelf." *The Guardian*, 8.11

"Turkije heeft nog een zekere weg af te leggen voor de democratie volledig hersteld zal zijn. Wie ook premier wordt, hij zal niet de macht hebben van vroeger. In plaats bracht de nieuwe grondwet van de generaals een sterk presidentieel systeem naar voor." *The Financial Times*, 8.11

"Indien het waar is dat de algemene verkiezingen klaarblijkelijk een kaakslag waren voor de soldaten, is het toch te vroeg om met zekerheid te zeggen dat het een overwinning is voor de democratie... Met of zonder verkiezingen behoudt generaal Evren het veto-recht voor alle parlementaire initiatieven." *The Wall Street Journal*, 9.11

-----CYPRUS: EEN VOLDONGEN FEIT OM HET GEZICHT NIET TE VERLIEZEN-----

Het uitroepen van de "Turkse Republiek van Noord-Cyprus" is geen verrassing voor de lezers van het *Bulletin*.

"Na het afkondigen van de resolutie van de algemene vergadering van de Verenigde Naties van 13 mei, die de terugtrekking uit Cyprus vroeg van alle bezettingstroepen, bespoedigde het militair regime de kolonisatie van het bezet gebied van het eiland. Op 19 mei maakte de turkse junta bekend dat in de "Federale Staat" (het gebied dat sinds 1974 door het turks leger bezet wordt), weldra de Turkse Lire in omloop gebracht zal worden, en ze zette Rauf Denktas, ex-collaborateur van het brits kolonialisme en huidige chef van de zogenaamde "Federale Staat", er toe aan bekend te maken dat de onafhankelijkheid van deze "Staat" binnenkort uitgeroepen zal worden." (Info-Türk, *Bulletin*, juni 1983)

Het uitroepen van de republiek liet niet lang op zich wachten. Hoewel de turkse junta verklaarde niet op de hoogte geweest te zijn van de bedoelingen van de turks-cypriotische leiders, en dat ze het uitroepen van de republiek niet had kunnen beletten, kunnen volgende feiten niet verbloemd worden:

1. Het noordelijk deel van het eiland wordt sinds 1974 bezet door de Strijdkrachten. Hoewel de staat van beleg niet officieel uitgeroepen werd, wordt het geheel van activiteiten, wat betreft de veiligheid en de inlichtingendienst, gecontroleerd en uitgevoerd door de turkse commandanten die de echte machthebbers zijn van de zogenaamde "Federale Staat".

2. Na in mei jl. de turkse lire ingevoerd te hebben, organiseerde de regering Denktas een reeks vergaderingen en conferenties teneinde het idee van het uitroepen van de republiek aanvaardbaar te maken. De laatste bijeenkomst werd op 14 oktober 1983 in Nicosia gehouden, met deelname van zo wat 10.000 turkse cyprioten die door Denktas zelf toegesproken werden. Deze meeting, alsook de toespraken van Denktas waren voorpagina-nieuws in alle kranten van Turkije die door de junta gecensureerd worden.

3. Volgens bepaalde informatie zou, de dagen vóó de bijeenkomst van de turkse nationale vergadering, alle communicatie met het buitenland verbroken zijn, en Denktas zou een hele nacht vergaderd hebben met de politieke leiders van de turkse gemeenschap. Allen zouden unaniem akkoord geweest zijn. Hoe was het mogelijk dat het turks militair bevel in Cyprus niet op de hoogte was van het verbreken van de verbinding met de buitenwereld, en van de speciale vergadering in het presidentieel paleis, dat bewaakt werd door eenheden van het turkse leger?

4. Eén van de meest treffende aspecten van de operatie was de "goedkeuring" door linkse turks-cypriotische partijen; wat officieel bekend gemaakt werd. Op 25 oktober publiceerde *Cürhuriyet* interviews met Alpay Durduvan en Ozgur Ozgur, respectievelijk leider van de Socialistische Bevrijdingspartij (TKP) en de Turkse Republikeinse Partij (CTP). Zij verklaarden duidelijk dat hun partijen gekant waren tegen de onafhankelijkheid, en meer voorstander waren van een federale staat. Maar tijdens de vergadering die op de vooravond van het uitroepen van de Republiek in het presidentieel pa-

leis gehouden werd, zou men de leiders en de afgevaardigden van de 2 linkse partijen bedreigd hebben, waarop ze zich akkoord zouden verklaard hebben, in ruil voor de belofte dat de bestaande grondwet niet gewijzigd zou worden.

5. Onmiddellijk na het uitroepen van de Republiek trof de regering Denktas voorbereidsele voor de opstelling van een nieuwe grondwet naar het model van deze van Turkije. De belangrijkste doelstellingen van de grondwetswijziging zijn zonder twijfel het beperken van de fundamentele rechten en vrijheden in de nieuwe staat, en het beëindigen van de vertegenwoordiging van links in het parlement, zoals dat ook in Turkije gebeurd is. Dit punt is heel belangrijk voor de democratische strijd in Turkije. In de loop van de 3 jaar militaire diktatuur in Turkije irriteerde de relatieve democratie die heerste in de turkse sektor, waar de linkse partijen hun democratische ideeën mogen uitspreken, Denktas en ook de militaire junta. Bij de laatste verkiezingen haalden de 2 linkse partijen bijna de helft van de stemmen, en zij waren steeds kandidaten om aan de macht te komen in de turkse sektor. Door een nieuwe grondwet op te stellen zouden de turkse machthebbers een einde maken aan wat voor hun een nachtmerrie betekent.

6. Het uitroepen van de Republiek viel samen met het uitvaardigen van een dekreet dat de oprichting in Turkije voorziet van *Vrije zones*, in de streken die juist tegenover de noordkust van het eiland liggen. In 1977 werden reeds een vrije zone en een vrijhaven opgericht rond de havenstad Magosa (Famagusta), binnen de grenzen van de "Turkse Federale Staat van Cyprus". Eind oktober 1983 had de regering Denktas reeds de "Wet op de vrijhaven en de vrije zone van de TFSC" afgekondigd, die nieuwe voordelen biedt aan buitenlandse firma's. Op 4 november nam de turkse militaire regering het dekreet betreffende de oprichting van vrije zones in Turkije aan en nauwelijks 2 dagen vóór het uitroepen van de Republiek werd een nieuw dekreet gepubliceerd dat aan de havensteden Antalya en Mersin het statuut van vrije zone geeft. Deze parallel lopende stappen laten veronderstellen dat de leiders van Turkije het noordelijk deel van Cyprus op het oog hebben in het kader van een vrije zone die economisch afhankelijk zou zijn van Turkije. Het komt erop neer dat het deel van Cyprus gewoon aan Turkije geannexeerd wordt.

Maar het essentiële punt in deze onafhankelijkheidsparodie is het feit dat het de militaire junta de gelegenheid gaf zijn gezicht niet te verliezen, aangezien de junta bij de verkiezingen niet een kaakslag geïncasseerd had. Het feit dat de junta verklaarde niet op de hoogte te zijn geweest van de intenties van Denktas, belette niet dat de turkse junta de eerste was om de nieuwe "staat" te erkennen. Bovendien werd deze gebeurtenis op bevel van de turkse junta, in heel Turkije gevierd als een nationale overwinning. Deze expansie-daad van de turkse junta werd bedolven door chauvinistische propaganda en werd door het volk juichend ontvangen.

Door het isolement op internationaal gebied zal het volk echter de rekening betalen van de onafhankelijkheidsparodie.

-----STAATSTERREUR-----

Ondanks het houden van parlementsverkiezingen op 6 november 1983, gingen de militairen, in hun bevoegdheid van wetgevende en uitvoerende macht, verder met het uitvaardigen van wetten en het publiceren van dekreten, dit met het doel de fundamentele rechten en vrijheden in Turkije te beperken.

Dit zijn de essentiële punten:

VERLENGING VAN DE STAAT VAN BELEG:
De NVR maakte bekend dat de staat van beleg, die in 1979 in bepaalde provincies van kracht werd, en die vanaf 12 september 1980 uitgebreid werd tot heel het grondgebied, op 19 november 1983 met 4 maand verlengd werd. Generaal Evren verklaarde reeds vóór de algemene verkiezingen dat de staat van beleg, ondanks het verkiezen van de Grote nationale vergadering, niet opgeheven zou worden. Het ziet er dus naar uit dat de nieuwe wetgevers zelfs na 19 maart 1984 verplicht zullen zijn het krijgswetregime te verlengen, onder druk van de militairen.

DE OFFICIEREN BLIJVEN HUN FUNKTIE UITOEFENEN: De militaire regering van de generaal op rust Eüilent Ulusu maakte bekend dat alle leger- en marine-officieren die de burgerlijke ambtenaren vervangen in het staatsapparaat, na de formatie van het parlement, nog een jaar in functie zullen blijven. Bovendien zal de regering Ulusu onmiddellijk na de algemene verkiezingen de procedure starten voor een reeks benoemingen op vakante plaatsen in het bestuur van het land en in economische staatsondernemingen.

BEKRACHTIGING VAN DE NIEUWE PERSWET: In zijn bevoegdheid van wetgevende macht bekrachtigde de NVR op 10 november, 4 dagen na de verkiezingen, de nieuwe perswet, zonder rekening te houden met de suggesties van de persverenigingen, die het liever aan het nieuw verkozen parlement overgelden hadden om deze belangrijke wet uit te vaardigen. Rond dezelfde periode bekrachtigde de NVR eveneens de wet op de turkse radio- en TV-maatschappij (TRT),

waardoor deze instelling onder controle komt van het politiek bewind en waardoor de eerste minister de bevoegdheid krijgt iedere uitzending die als nefast beschouwd wordt voor de staatsveiligheid, te verbieden.

EEN GRONDWETGEVEND HOF ALS MARIONET: Op 12 november bekrachtigde de NVR de wet op de oprichting en de funktionering van het Grondwetgevend Hof. Terwijl dit hogehof vóór de coup van 12 september 1980 totaal onafhankelijk was, zullen al zijn leden voortaan benoemd worden door de President van de Republiek en zullen ze van hen afhankelijk zijn. Krachtens een provisoir wetsartikel kunnen de wetten die uitgevaardigd werden door de NVR nooit onderworpen worden aan een procedure ter annulering.

ANDERE REPRESSIEVE WETTEN: In oktober, nam de NVR tevens 3 andere repressieve wetten aan die eerder door de Raadgevende Vergadering goedgekeurd werden:

De wet op de verenigingen, de wet op de bijeenkomsten en optochten, en de wet op de noodtoestand. Terwijl de eerste 2 wetten het recht op vereniging en vergadering moeten beperken, geeft de 3de de gouverneurs uitgestrekte bevoegdheden in noodtoestand, en ze maakt een eind aan alle fundamentele rechten en vrijheden. De noodtoestand kan door de President van de Republiek telkens wanneer hij het nodig acht, uitgeroepen worden in een bepaald gebied of over het heel grondgebied van Turkije.

Op 5 oktober publiceerde de militaire regering bovendien een dekreet met de kracht van wet, waarin het benoemen van hoge gouverneurs bepaald wordt. Volgens dit dekreet zal het turks grondgebied in 9 verdeeld worden, ieder deel zal bestuurd worden door een hoge gouverneur die onmiddellijk in verbinding zal staan met de President van de Republiek.

VEROORDELING VAN PACIFISTEN

Eén van de hardste akties van de junta, juist na de verkiezingen, was de veroordeling van de leiders van het Vredescomité van Turkije.

Op 14 november 1983 maakte het 2de militair tribunaal van het krijgswetbevel van Istanbul bekend dat 23 van de 30 beschuldigen veroordeeld werden tot gevangenisstraffen tussen 5 en 8 jaar, wegens inbreuk op artikel 141 van de turkse strafwet, door het voeren van activiteiten teneinde de dominerende sociale klassen te bewerkstelligen. De militaire procureur beschuldigde hen ervan "hun bevelen te krijgen van de KP van de USSR, langsheen de Wereldraad voor de Vrede".

Mahmut Dikerdem (ex-ambassadeur en president van het Vredescomité), Mw Reha Işvan (echtgenote van de ex-burgemeester van Istanbul), Dr Erdal Atabek (Voorzitter van de Vereniging van Geneesheren), Aykut Göker (Voorzitter van de Vereniging van Technici), Tahsin Usoglu (ingenieur), Sefik Asan (leraar), Haluk Tosun (universiteitsprofessor), Aybars Ungan (ingenieur), Ali Erol Taygun (theaterregisseur), Dr Metin Ozek (universiteitsprofessor), Atal Behramoglu (dichter, algemeen sekretaris van de Auteursvereniging van Turkije), Ali Sirmen (internationaal redaktielid van het dagblad Cumhuriyet), Gencay Saylan (universiteitsprofessor), Ergun Elgin (ingenieur), Orhan Taylan (schilder), Nedim Tarhan (ex-parlements-lid, voorzitter van de Vereniging van Landbouwcoöperatieven), Hüseyin Bas (journalist), Nurettin Yılmaz (ex-parlements-lid).

5 beschuldigen werden tot 5 jaar gevangenis veroordeeld: Orhan Apaydin (advokaat, voorzitter van de Balie van Istanbul), Niyazi Dalyancı (journalist), İsmail Hakkı Öztörün (ex-parlements-lid), Gündogan

Görsev (uitgever), Melih Tümer (universiteitsleraar).

5 andere personen werden vrijgesproken ten gevolge van gebrek aan bewijs om hun "schuld" vast te stellen.

Onmiddellijk na het uitspreken van het verdikt werden alle beschuldigen aangehouden en opgesloten. Het hof vaardigde een arrestatiebevel uit tegen 8 beschuldigen die afwezig waren bij de uitspraak.

ANDERE VEROORDELINGEN

In oktober gingen de krijgswettribunalen verder met het veroordelen van politieke gevangenen tot zware gevangenisstraffen voor hun daden en opinies.

7.10, Gölcük: 25 personen werden veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 11 jaar, op beschuldigingslid te zijn van TDKP. Dezelfde dag maakte het krijgswetbevel van de streek van Istanbul bekend dat de laatste maand 100 personen veroordeeld werden tot gevangenisstraffen tussen 3 jaar en levenslang.

8.10, Erzincan: 97 kregen gevangenisstraffen tot 36 jaar; in Ankara kregen 8 personen diverse gevangenisstraffen. Allen worden ervan beschuldigd actief te zijn geweest bij rechtse organisaties.

12.10, Gölcük: 4 veronderstelde leden van TKP-ML werden elk veroordeeld tot 5 jaar gevangenis.

14.10, Izmir: 17 veronderstelde leden van TKP-ML werden veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 10 jaar. In Diyarbakır werden 4 leden van PKK ter dood veroordeeld, 17 anderen krijgen diverse gevangenisstraffen.

15.10, Izmir: 6 arbeiders van de onderneming Taris veroordeeld tot gevangenisstraf tot 6 jaar.

19.10, Bandırma: 3 personen werden veroordeeld tot gevangenisstraffen omdat ze zich gedroegen in strijd met het principe van laïciteit.

23.10, Izmir: 20 veronderstelde leden van Dev-Yol werden veroordeeld tot gevangenisstraffen, tot levenslang. In Ankara kreeg een lid van dezelfde organisatie de doodstraf, 20 anderen kregen gevangenis.

27.10, Izmir: 9 personen werden tot verschillende gevangenisstraffen veroordeeld wegens hun activiteiten bij Dev-Yol en TDKP. In Ankara kregen 8 rechtse activisten diverse gevangenisstraffen.

28.10, Diyarbakır: de vroegere burgemeester van deze hoofdplaats van turks Koerdistan, Mehdi Zana, en 93 andere personen werden veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 24 jaar.

30.10, Diyarbakır: een lid van PKK werd tot 30 jaar gevangenis veroordeeld.

NIEUWE PROCESSEN

In oktober stelde de militaire procureur nieuwe vervolging in tegen syndikale en politieke militanten.

In Istanbul werden 7 verantwoordelijken van de Vakbond voor Arbeiders van het maritiem arsenaal (Limter-İs) en 7 verantwoordelijken van de Progressistische Vakbond van Lederarbeiders (İlerici Deri İs) voor een militair tribunaal gedaagd. De eisen gaan tot 15 jaar gevangenis. Het aantal beschuldigen in het proces van Limter-İs steeg van 49 tot 56.

In Ankara werd op 28 oktober een nieuw massaproces geopend tegen 77 leden van Dev-Yol; 41 daarvan lopen gevaar de doodstraf te krijgen. Zo komt het aantal beschuldigen die terechtstaan in het kader van het belangrijkste proces tegen deze organisatie, op 683; 213 daarvan kunnen de doodstraf krijgen.

Andere onlangs geopende processen:

2.10, Istanbul: tegen 2 leden van de Progressistische Jeugdvereniging en tegen 7 leden van de Socialistische Jeugdvereniging.

7.10, Ankara: tegen 4 leden van Dev-Yol.

9.10, Izmir: tegen 5 leden van THKO/Weg van de Revolutie.

12.10, Izmir: tegen 12 leden van TKP/B.

22.10, Ankara: tegen 5 leden van Dev-Yol.

27.10, Diyarbakir: tegen 88 veronderstelde leden van TKP.

Zo komt het aantal beschuldigen die het risico lopen de doodstraf te krijgen, sinds de coup tot nu, op 6.430.

MENSENJACHT

5.10, Tunceli: de veiligheidsdienst liet een groep militanten van TKP/ML in een hinderlaag lopen en doodde 13 van hen.

16.10, Fatsa: het leger voerde een zuiveringsoperatie tegen zich verzettende militanten. Hierbij werden 2 personen gedood en 2 gevangen genomen. Dezelfde dag arresteerde men in Diyarbakir 10 leden van de Nationale Bevrijding van Koerdistan (KUK).

22.10, Manisa: 9 veronderstelde leden van TKP gearresteerd.

29.10, Corum: 46 rechtse activisten gearresteerd.

SLACHTOFFER VAN FOLTERING VOOR E.P.

Tijdens een persconferentie die op 6 oktober gehouden werd door de socialistische groep in de zalen van het Europees Parlement in Brussel, stelde Ludwig Fellermaier, de voorzitter van de Turkije/EEG - commissie, die momenteel opgeschort is, de pers een slachtoffer van foltering voor. Het gaat om Sahabettin Buz, een turks onderdaan die momenteel in West-Duitsland woont.

In september 1982 ging Buz naar Turkije om er zijn legerdienst te vervullen. Twee weken later werd hij gearresteerd. Hij werd verscheidene dagen mishandeld. Men hing hem op aan de polsen, verwondde zijn geslachtsdelen, dwong hem zijn urine te drinken en zijn uitwerpselen te eten. Men diende hem stokslagen toe tot het vel van zijn voeten stuksprong.

Men verweet Buz enerzijds lid te zijn van een duitse vakbond en anderzijds beschuldigde men de jeugddienst van Hannover, waar Buz tewerkgesteld is, ervan maoïst of leninist te zijn. Men beschuldigde hem er tevens van vakbondspublikaties te lezen en deelgenomen te hebben aan 1 mei-vieringen. Toen Buz weigerde een papier te tekenen dat "bewees" dat hij lid was van een illegale linkse organisatie van Turkije, diende men hem elektrische schokken toe. De namen van de ambtenaren die hem folterden zijn bekend. Onder foltering tekende Buz 2 bekentenissen waarvan hij de inhoud niet kent.

Ondanks zijn ernstige verwondingen kreeg Buz, in het hospitaal van Antakya waar hij op zijn verzoek naartoe gebracht werd, alleen aspirines. Na 50 dagen onder bewaking gestaan te hebben werd Buz overgeplaatst naar een militaire gevangenis waar alle gevangenen door de soldaten gefolterd werden. Het enige hoofdpunt van de aanklacht tegen hem waren zijn "bekentenissen". Op 29 maart 1983 sprak het Iste MT van Adana Buz vrij. Desondanks werd Buz nog herhaaldelijk bedreigd, men trok zijn paspoort in en hij mocht Turkije niet verlaten. Hij slaagde er echter in te vluchten en naar West-Duitsland terug te keren.

DRUK OP DE PERS

De voorzitter van de Internationale Journalisten Federatie, Kenneth B. Ashton, nam van 26 tot 18/9 in Istanbul deel aan een internationaal seminarie over de effecten van de ontwikkeling van nieuwe communicatietechnieken op de pers en de nationale kulturen,

georganiseerd door de turkse nationale commissie van UNESCO. Volgens het communiqué van IJF "bleek duidelijk dat, terwijl men zich toespitste op het behouden van de turkse aziatische cultuur, tegen de agressiviteit van de moderne technologie, het academisch korps zeer kritisch stond tegenover de actuele media en hun afhankelijkheid van de staat.

Twee verantwoordelijken van de Turkse Journalisten Vereniging gingen weg en kwamen niet meer terug nadat ze aarzelend het woord gevoerd hadden. De persoonlijke aandacht van de algemene directeur van de pers voor de voorzitter van IJF beletten deze praktisch enig informeel contact te hebben met zijn turkse collega's. (Hij ontdekte nadien dat die algemene directeur artillerie-officier was!)

Terwijl hij een gedeelte van de vergadering voorzat, probeerde de voorzitter van IJF zonder veel succes de discussie op de huidige zorgen van de federatie te brengen: de vrijheid van de turkse media, de toegang tot de bronnen, de verantwoordelijken van de turkse pers enz. Hij herinnerde eraan dat IJF verheugd zou zijn om zijn banden met de turkse journalisten die geïnteresseerd zijn in het behouden van de persvrijheid, te verstevigen".

Anderzijds drukte het Internationaal Persinstituut in een perscommuniqué zijn bezorgdheid uit over de rechtsvervolgving van turkse journalisten.

PERSPROCESSEN

19.10, Istanbul: de militaire procureur stelde vervolging in tegen Zafer Can Çiçekoglu omdat hij in het bezit was van muziekcassetten van 2 turkse zangers, Melike Demirag en Cem Karaca, wiens nationaliteit afgenomen werd wegens hun activiteiten in het buitenland. Çiçekoglu kan een jaar gevangenis krijgen.

22.10, Izmir: Hikmet Güris, verantwoordelijk uitgever van het weekblad Savas Yolu, verboden door de militairen, werd tot 7 jaar gevangenis veroordeeld wegens een artikel.

29.10, Istanbul: Durmus Aydin, verantwoordelijk uitgever van het dagblad Milli Gazete werd tot 16 maand gevangenis veroordeeld omdat hij een artikel publiceerde dat in strijd was met de principes van laliciteit van de staat.

31.10: In Mustafa Kemal Pasa werden 3 journalisten veroordeeld tot 10 maand gevangenis wegens een artikel dat in hun krant verscheen.

PUBLIKATIEVERBOD

Teneinde iedere propaganda, die de lezer ertoe aanzette niet te stemmen, te vermijden, verbood de militaire regering op 31 oktober 1983 de introductie in Turkije van 204 dagbladen en tijdschriften. Al die bladen worden in het buitenland gepubliceerd door oppositie-groepen.

Op 13 oktober verbood het krijgswetbevel voor onbepaalde tijd de publikatie en de verdeling van het dagblad Merhaba.

In Istanbul verboden de krijgswetauthoriteiten op 30 oktober voor onbepaalde tijd de publikatie en de verdeling van Günaydin, één van de dagbladen met grote oplage van Turkije, omdat het blad op de verjaardag van het uitroepen van de Republiek op zijn voorpagina geen foto van Kemal Atatürk publiceerde.

GENERAAL AAN HOOFD VAN RAAD

Generaal Kenan Evren benoemde de voorzitter en de 4 leden van de onlangs gevormde "Atatürk Hoge Raad voor Taal en Geschiedenis". De eerste voorzitter van de Raad is de gepensioneerde generaal Suat

Ihan. De 4 leden van de Raad, Mehmet Kaplan, Hamza Eroglu, Resat Kaynat en Sükrü Elcin staan in academische kringen bekend als fervente verdedigers van reaktionaire opinies.

De nieuwe wet op de samenstelling van deze nieuwe raad bepaalt dat de oude Vereniging voor turkse taal en de Vereniging voor de turkse geschiedenis, hun functies zullen blijven uitoefenen tot in 1984, daarna zullen deze verenigingen opgeslorpt worden door de nieuwe raad; tegelijk zal hun functie eindigen.

De nieuwe raad is belast met het ontwikkelen van de wetenschappelijke recherche, het produceren van publikaties en het verspreiden van informatie over de ideeën, principes en hervormingen van Atatürk, de turkse taal, cultuur en geschiedenis. Hij zal functioneren onder supervisie van de President van de Republiek.

LIQUIDATIES OP DE UNIVERSITEITEN

De liquidaties op de universiteiten verergerden toen het begin van het academisch jaar naderde. De Hoge Onderwijsraad maakte op 1 oktober 1983 bekend dat 1961 professorzetels afgeschaft werden omdat ze onnodig waren. En dat terwijl, volgens gegevens van dezelfde raad, 92 pc van de personen die hun diploma van hoger onderwijs haalden, niet binnen geraken in een universiteit of in een hogere onderwijsinstelling.

IMMIGRATIE

"VERBLOEMDE UITWIJZING" AANGENOMEN

In West-Duitsland nam de Bundestag op 13 november een nieuwe wet aan die erop berekend is de terugkeer van een groot aantal buitenlandse arbeiders en hun familieleden naar het land van oorsprong te bespoedigen. De wet voorziet de toekenning van een premie van 10.500 DM, vermeerderd met 1500 DM per kind, aan de vreemdelingen die volledig werkloos zijn, die ontslagen werden of zullen ontslagen worden, of die reeds lang gedeeltelijk werkloos zijn, wanneer ze naar hun geboorteland terugkeren vóór 30 september 1984.

Tegengesteld aan het advies van de vertegenwoordigers van de regeringspartijen, verklaarden de woordvoerders van de oppositie dat deze wet de vreemdelingen dwingt het land te verlaten, dat ze de slogan "vreemdelingen buiten" inspireert, en dat ze trouwens door alle organismen die zich met immigranten bezighouden, als inadekwaat en niet efficiënt gekwalificeerd werd. De tegenstanders van de regeringsmaatregelen bevestigden dat deze geen resultaat zouden hebben omdat de premie niet volstaat om de arbeiders een nieuw leven te laten beginnen in hun geboorteland.

STUDIE OVER HET VERTREK VAN IMMIGRANTEN

Volgens het vlaams dagblad *De Standaard* van 8 oktober 1983 liet het stadsbestuur van Düsseldorf een wetenschappelijke enquête uitvoeren om te zien welke de concrete gevolgen zouden zijn van het vertrek van immigranten-arbeiders. Het besluit dan dat onderzoek, dat, indien men de experts mag geloven, toepasselijk zou zijn voor de meeste steden, is dat de vuilnis zich zou opstapelen, de zieken slecht verzorgd zouden worden en dat de winkels zouden moeten sluiten. Men constateerde dat het "totaal uitgesloten is opnieuw Duitsers aan te werven voor de jobs die vrij zouden komen". De mythe, dat het vertrek van buitenlandse arbeiders de werkloosheid grotendeels zou oplossen, werd teniet gedaan toen men tot het besluit kwam dat talrijke ondernemingen hun produktie zouden moeten verminderen. Hieruit volgt dat nog meer loontrekkenden hun werk zouden verliezen en dat de overheid gekonfronteerd zou worden met een vermindering van de belastingsinkomsten. Het westduits organisme voor de sociale zekerheid zou voor een miljardenput komen te staan doordat vele bijdragen niet meer betaald zouden worden.

STAATSTERREUR IN HET BUITENLAND

Volgens het grieks dagblad *Eleftherotypia* van 6 oktober 1983 zou een 25-jarige turkse arbeider, die door de junta van Evren gezocht wordt, twee maand eerder uit Duitsland gezet zijn, samen met nog ongeveer 1000 andere personen. Begin oktober bevond hij zich in Athene waar hij zich schuil hield omdat men hem geen politiek asiëk toestond. Toen hij, Duran Ekinçi, uit Duitsland in Istanbul aankwam omsingelde de politie het huis waarin hij zich bevond. Hij kon echter ontsnappen. "In Turkije ontsnapte ik aan de dood," zegt hij, "Hier in Athene beef ik van angst dat ze me zouden oppakken en uitwijzen."

In een telefoongesprek met zijn ouders in Istanbul vertelden dezen hem dat een groot aantal van zijn vrienden die uit Duitsland gezet werden, in Turkije gearresteerd en opgesloten werden.

Anderzijds besloot een frans tribunaal, nl. dat van Dijon, Hüseyin Aker, kandidaat - politiek vluchteling, uit te wijzen. Hij werd in 1979 door een turks gerechtshof tot levenslang veroordeeld. 3 jaar later slaagde hij erin te ontsnappen naar West-Duitsland. Toen hij politiek asiel vroeg werd hij door de duitse overheid gearresteerd omdat hij een valse pas gebruikte. In 1982 kon hij uit de duitse gevangenis ontsnappen en ging naar Frankrijk. Op 29 augustus 1983 werd hij in voorlopige hechtenis genomen.

GROEN LICHT VOOR STEMRECHT

Op de conferentie van de Raad van Europa, gewijd aan de rechten van de vreemdelingen, die half oktober gehouden werd in Funchal (op het portugees eiland Madera), was één van de belangrijkste besluiten de noodzaak om het stemrecht toe te kennen aan vreemdelingen die in de 21 lidstaten van de Raad van Europa wonen, dit voor de parlementsverkiezingen in hun land en voor de lokale of regionale verkiezingen in het land van onthaal. Het einddokument verklaart dat "de politieke rechten zouden moeten gebaseerd zijn op de kwalifikatie van residentie en niet exclusief op nationaliteitskriteria."

NEO-NAZI'S IN HET STADION

De 2 à 3000 neo-nazi's die op 26 oktober in West-Berlijn ter gelegenheid van de voetbalmatch tussen West-Duitsland en Turkije, voor het Europees kampioenschap, "op een paar turken wilden slaan", werden teleurgesteld.

Talrijke potentiële toeschouwers, die waarschijnlijk reletjes vreesden, keken naar de match op TV, wat maakte dat het immense stadion met 80.000 plaatsen halfleeg was. De "jacht op de turken" gaf slechts aanleiding tot een paar schermutselingen.

In aanwezigheid van kanselier Kohl, die als vriendschapsbetuiging de "buitenlandse medeburgers" kwam vervoegen, schreeuwden enkele honderden neo-nazi's en skin heads "Ausländer Raus" (vreemdelingen buiten). Nadat de woeligen verwijderd werden was de sfeer kalmer. Maar toen de Duitsers aanvielen en toen ze doelpunten scoorden, skandeerden de dolle supporters opnieuw "Ausländer Raus" en brachten ze de hitlergroet.

Voor deze gelegenheid werden grote politie-eenheden gestationeerd in de wijk van Kreuzberg, waar de meeste van de 120.000 turken van West-Berlijn wonen. De neo-nazi's hadden bedreigd dat het er bloedig aan toe zou gaan en dat ze een vuurtje zouden stoken.

Op 7 oktober 1983 werd in Darmstadt (WD) een 42-jarig turks arbeider, Mustafa Kala, opgehangen aangetroffen in de cel waarin de politie hem opgesloten had. Getuigen verklaarden dat de bewakers hem doodden en nadien ophingen om zelfmoord te simuleren.